

Pla territorial de sostenibilitat turística en destinacions

Sector turístic Illes Balears
Formentera

Desembre 2021

Introducció

La crisi sanitària provocada per la COVID 19 ha derivat en una crisi econòmica, i per conseqüència, social sense precedents a les Illes Balears.

Després d'una temporada atípica en la qual les Illes Balears han aconseguit recuperar més del 50% dels turistes perduts durant la pandèmia, el sector turístic de les Illes es troba davant el repte d'aprofitar aquesta crisi sanitària, com una oportunitat per a millorar el model econòmic, tenint com a objectiu la sostenibilitat mediambiental, però també econòmica i social.

Una oportunitat de millora de model que ja plantejàvem abans de la crisi provocada per la pandèmia, de la mà del compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'agenda 2030. La competitivitat ha deixat de mesurar-se exclusivament en termes de rendibilitat. Al turisme se li exigeix avui que sigui sostenible amb el medi ambient, i també social i territorialment.

L'objectiu és millorar el model turístic de les Illes Balears de cara al futur, per al que resultaran claus els fons de recuperació procedents de la Unió Europea (Next Generation), que es destinaran a donar suport a la transformació de les Illes Balears com a destinació turística capdavantera en innovació, més competitiva i més resistent davant futures crisis.

Per a aconseguir-ho, les Illes Balears comptaran l'any que ve amb 47,75 milions d'euros procedents dels fons de recuperació Next Generation EU.

Es tracta d'una inversió històrica per a impulsar el procés de transformació de la nostra destinació i perquè sigui un veritable pol d'innovació turística, capaç d'integrar en la seva oferta la sostenibilitat mediambiental, socioeconòmica i territorial, i de desenvolupar estratègies de resiliència enfront dels nous reptes del canvi climàtic, la demanda turística o les crisis sanitàries i de seguretat.

Amb aquest repartiment es persegueix que el turisme cohesioni el territori i sigui una palanca fonamental en la recuperació econòmica i social.

El programa de Plans de Sostenibilitat beneficiarà als destinacions i a les empreses que operen en ells. Permetrà als destinacions incorporar de manera efectiva la sostenibilitat i la digitalització en la gestió dels recursos, infraestructures i productes turístics; contribuirà a l'arribada de turistes durant tot l'any en diversificar l'oferta de destinacions, la qual cosa generarà oportunitats d'ocupació i activitat en tot el territori.

Territorialització d'inversions

Les Illes Balears són una de les principals destinacions turístiques del món i per a garantir que continuïn sent-ho en el futur, les actuacions se centraran en algunes zones turístiques de l'arxipèlag, que presenten signes evidents de maduresa.

Platja de Palma o Magaluf a Mallorca i Sant Antoni de Portmany a Eivissa han estat símbols d'un creixement que ha desembocat en una oferta obsoleta.

El Govern du anys treballant en un posicionament basat en la sostenibilitat. Ha desenvolupat un Impost de Turisme Sostenible (ITS), i en 2020 es va aprovar una llei per lluitar contra el turisme d'excessos que tant mal fa a la imatge de les illes com a destinació de qualitat.

En aquesta línia, el Govern ha desenvolupat una estratègia integral de Turisme Circular amb la Fundació Impulsa per a convertir a Balears en un referent mundial en turisme circular.

L'arxipèlag afronta aquesta evolució del model turístic de manera ambiciosa. Es tracta d'anar molt més allà de l'aportació de valor al producte o experiència turística, l'objectiu és que sigui el propi destí el que sigui un referent en circularitat i que aquest posicionament contribueixi, juntament amb l'aportació del sector privat i de tots els agents econòmics, a atreure un turisme més desestacionalitzat i de major qualitat.

Aquesta estratègia passa en primer lloc per intervenir sobre les zones més madures de les illes: la Platja de Palma, Magaluf i Sant Antoni de Portmany són les zones on es faran les actuacions amb un objectiu més transformador. Aquests tres destins tenen en l'actualitat una part molt important de la infraestructura més obsoleta i amb major necessitat de canvi.

També s'actuarà sobre la resta dels destins de les illes. Menorca i Formentera ja són referents en sostenibilitat i respecte per la seva cultura i paisatges. Porten anys treballant amb èxit aquest posicionament, però necessiten ampliar les seves temporades turístiques.

Alguna cosa semblant ocorre amb Eivissa, la marca turística més important de les illes entre la població més jove, que està treballant per a ampliar la seva temporada amb una important oferta cultural i esportiva de primer nivell i una important inversió en el segment MICE.

Mallorca, ha estat la marca més reconeguda històricament i és l'illa que té la temporada més àmplia, però també es la més afectada, la més afectada pel turisme d'excessos i la que ha de treballar més la circularitat.

Els criteris del Pla Territorial incideixen, precisament, en la idea de transformar les zones més madures i no deixar cap territori insular de costat en aquest procés evolutiu del model turístic.

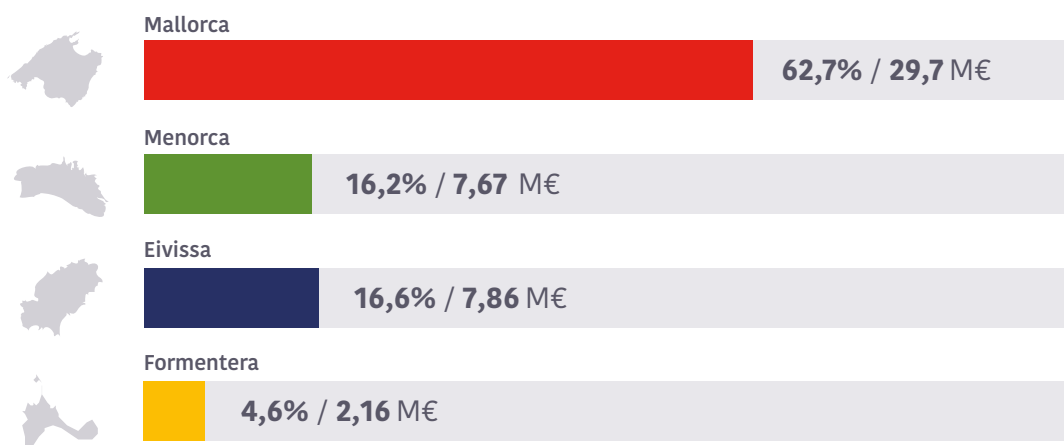
En aquest sentit, és molt important comprendre el paper tractor d'un model turístic circular a les Illes Balears on el turisme representa directament prop d'un 25% del PIB autonòmic i més d'un 40% indirectament.

Territorialització d'inversions

El Pla Territorial aplica un doble criteri de cohesió territorial.

Els percentatges utilitzats en el Pla Territorial amb correccions mínimes són els següents:

Al seu torn, l'illa de Mallorca és l'única de les quatre illes que té municipis d'interior que no tenen litoral i, per tant, un producte turístic que té molt menor pes en les seves economies i que està molt més enfocat a la desestacionalització.

El Pla Territorial de 2021 ja inclou a la Mancomunitat del Pla de Mallorca en un pla per a potenciar el seu posicionament en cicloturisme i en producte agroalimentari local.

Eixos principals dels plans

El Pla Territorial de les Illes Balears de 2021 té un import total de 47,75 milions d'euros, dels quals 23,7 milions corresponen als plans de destí (PSTD) i 23,69 milions a les accions de cohesió (ACD).

El desenvolupament de Pla Territorial es basa en els següents criteris principals:

- Actuar en zones madures en les quals s'ha desenvolupat una oferta amb un cert nivell d'obsolescència en les seves infraestructures i en les quals en moltes ocasions s'emplacen zones de turisme d'excessos.
- Fomentar la cohesió territorial aplicant un criteri de repartiment entre illes i entre turisme costaner i d'interior, sobretot a l'illa de Mallorca que és la que té municipis no costaners amb oferta turística de qualitat.
- Desenvolupar nous productes turístics que contribueixin a la desestacionalització
- Fomentar i potenciar un turisme sostenible

En total es finançaran 102 accions que aniran acompanyats d'una inversió en 2022, 2023 i 2024 de 47,75 milions d'euros en totes les illes.

1. Transició verda i sostenible

Actuacions ambientals, i hidràuliques en totes les Illes.

13,4 M€

2. Millora de l'eficiència energètica

Mesures encaminades a impulsar models de subministrament energètics sostenibles.

13,4 M€

3. Transició Digital

Contempla la creació d'observatoris de turisme sostenible, així com la implantació i millores de portals en línia orientats a la gestió turística.

10 M€

4. Competitivitat

Creació de producte turístic en totes les Illes per a mantenir la posició de lideratge en el mercat internacional de les Illes Balears.

10,5 M€

Desglossament per administracions

Nº inter-ven-ció	Destí	Deno-minació inter-ven-ció	Subcategoria de destí	Inversió (€)	Percentatge d'inversió per eixos d'actuacions prioritàries			
					EIX 1	EIX 2	EIX 3	EIX 4
					Transició Verda i Sostenible	Millora de l'eficiència energètica	Transició Digital	Competitivitat
1	Govern de les Illes Balears	ACD	Sol i platja molt internacionalitzat	23.699.541€	31,60%	27,90%	23,20%	17,30%
2	Consell de Mallorca	PSTD	Sol i platja molt internacionalitzat	13.051.752 €	26,40%	24,60%	19,60%	29,30%
3	Mancomunitat des Pla	PSTD	Territori rural amb una identitat turística	2.994.037 €	20,40%	20,50%	25,00%	34,10%
4	Consell d'Eivissa	PSTD	Sol i playa mixt	2.017.714 €	35,70%	44,18%	10,00%	10,10%
5	Consell de Menorca	PSTD	Sol i playa mixt	3.636.500€	22,33%	27,01%	20,62%	30,04%
6	Consell de Formentera	PSTD	Sol i playa mixt	2.000.000€	15,00%	55,00%	12,50%	17,50%
Total				47.399.544 €	28,23%	28,30%	21,12%	22,35%

Objectius

- Convertir a les Illes Balears en referència mundial en turisme circular
- Objectius específics:
 - Evolucionar el model turístic de les I. Balears des d'un model lineal a un model circular
 - Incrementar el valor per turista que visita les illes i el valor del sector turístic en general
 - Reforçar el paper tractor del turisme sobre la resta de sectors de l'economia balear
 - Fomentar l'ocupació de qualitat, altament qualificat i no temporalitzat
 - Desestacionalitzar l'activitat turística de les illes incrementant el nombre de visitants durant els mesos de temporada baixa
 - Reduir l'impacte mediambiental de l'activitat turística.

En el cas concret de l'Agència d'Estratègia Turística dels Illes Balears (AETIB), com a entitat gestora dels fons de turisme de la CAIB, s'està desenvolupant un equip de treball especialitzat en licitació i gestió de projectes turístics aprofitant el coneixement i l'experiència acumulada amb l'Impost de Turisme Sostenible (ITS).

Projectes per illes

Els principals projectes de cadascuna de les Illes contemplen accions englobades en els 4 eixos dels quals es compon el pla territorial i quedaran de la següent manera:

● Mallorca

- Renaturalització de la Platja de Palma: fase I.
- Passeig Marítim de Magaluf.
- Recuperació del Estany des Pont de Alcudia i adequació per a esport i turisme actiu.
- Primera línia de Cala Millor i adequació a esports de platja.
- Green Film Shooting.
- Cicle senderisme en el Pla de Mallorca.
- Observatori de turisme sostenible de Mallorca.
- Planta de compostatge de Lluçmajor.
- Subvencions per a digitalització i circularitat hoteleres (Global per a totes les illes).

● Menorca

- Adaptació a criteris de sostenibilitat d'urbanitzacions turístiques de Menorca.
- Port de Maó: Green Port del Mediterrani.
- Subvencions per a digitalització i circularitat hoteleres (Global per a totes les illes).

● Eivissa

- Actuacions d'adaptació a la sostenibilitat del municipi de Sant Josep
- Museu de la Mar i de la Pesca a Eivissa.
- Subvencions per a digitalització i circularitat hoteleres (Global per a totes les illes).
- Actuacions a Sant Antoni de Portmany.

● Formentera

- Actuacions d'adaptació a la sostenibilitat a Formentera.
- Subvencions per a digitalització i circularitat hoteleres (Global per a totes les illes).

Actuacions principals de Formentera

1. Zones madures

Les actuacions en les zones madures se centren, sobretot, en infraestructures. La idea és intervenir per a orientar els recursos i infraestructures cap a una gestió més sostenible i circular, com el CAZ de la Platja de Palma que serà el primer pas cap a un ambiciós projecte de renaturalització de la zona.

Els projectes que s'han desenvolupat sobre la base d'aquest criteri serien:

Formentera

- Actuacions d'adaptació a la sostenibilitat a Formentera.

2. Impuls d'un turisme sostenible

Projectes que contribueixen de manera important a potenciar un turisme sostenible i una decidida aposta per la potenciació del producte local amb la consegüent involucració del sector agroalimentari.

Formentera

- Subvencions per a digitalització i circularitat hoteleres.

Actuacions per línies principals

Adaptació a la sostenibilitat a Formentera

Es tracta de 4 actuacions ja projectades que permetran a l'illa continuar sent un referent en sostenibilitat i respecte per la seva cultura i paisatges.

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B

AETIB

AGÈNCIA D'ESTRATÈGIA
TURÍSTICA ILLES BALEARS